

जे जे आपणासी ठावे, ते ते इतरांसी सांगावे
शहाणे करूनी सोडावे, सकळ जन

संरक्षापक्क संपादकः
कै. दैविदारसाव रसाळ

गोदातीर समाचार

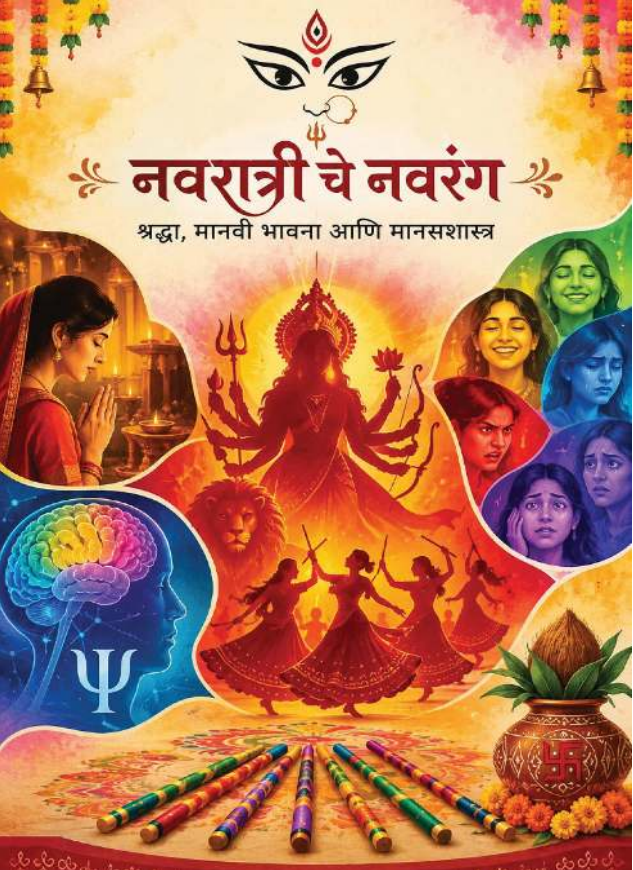
संपादक
केशव घोणसे पाटील

अमेरिकेतील भारतीयांची सुरक्षितता धोक्यात?

अमेरिका हा जगातील सर्वाधिक विकसित लोकशाही देशांपैकी एक मानला जातो. व्यक्तिस्वातंत्र्य, धार्मिक स्वातंत्र्य, समानता आणि विविधतेचा आदर ही अमेरिकेच्या लोकशाहीची प्रमुख वैशिष्ट्या आहेत. जगभरातील विविध धर्मांचे, संस्कृतींचे आणि वंशांचे लोक अमेरिकेत वास्तव्यास आहेत. भारतीय वंशाच्या नागरिकांनीही शिक्षण, विज्ञान, तंत्रज्ञान, वैद्यकीय सेवा, उद्योग आणि राजकारण अशा विविध क्षेत्रांत महत्त्वपूर्ण योगदान दिले आहे. मात्र, अमेरिकेत हिंदू मंदिरावर संभाव्य हल्ल्याचा कट रचल्याच्या प्रकरणाने धार्मिक स्वातंत्र्य आणि भारतीय वंशाच्या नागरिकांच्या सुरक्षिततेविषयी गंभीर प्रश्न उपस्थित केले आहेत. धार्मिक स्वातंत्र्याचा पुरस्कार करणाऱ्या देशात एखाद्या धर्मस्थळावर हल्ल्याचा विचारही केला जात असेल, तर लोकशाही मूल्यांच्या संरक्षणासाठी अधिक सजग राहण्याची गरज आहे. प्रसिद्ध झालेल्या वृत्तानुसार, अमेरिकेतील इलिनॉय राज्यातील अरोरा परिसरात हिंदू धर्मस्थळाला संभाव्य लक्ष्य करून सामूहिक गोळीबार करण्याचा कट रचल्याच्या संशयावरून १९ वर्षीय अलेक्झांड्रेस पापोराकिस याला अटक करण्यात आली. तपास यंत्रणाना त्याच्याशी संबंधित कागदपत्रात श्वेत वर्चस्वादी विचारसरणीचे उल्लेख आणि भारतीय वंशाच्या लोकांविरुद्ध हिंसाचाराचे संदर्भ आढळल्याचे वृत्तात म्हटले आहे. कथित हल्ल्यासाठी शस्त्रे आणि अन्य सामरिक साहित्याची छायाचित्रेही तपासात समोर आली आहेत. तथापि, हल्ल्यासाठी नेमके कोणते मंदिर लक्ष्य केले जाणार होते, याची पुष्टी झालेली नसून तपास सुरू असल्याचे पोलिसांनी स्पष्ट केले आहे. त्यामुळे आरोपीवरील आरोप आणि न्यायालयात सिद्ध झालेले तथ्य यांमध्ये फरक ठेवणे आवश्यक आहे. याच काळात ओहायो राज्यातील रिचमंड हाइस्कु येथील श्री स्वामीनारायण वडतालधाम हिंदू मंदिराची तोडफोड झाल्याचेही वृत्त आहे. या घटनां-मुळे अमेरिकेतील हिंदू समुदायाच्या सुरक्षिततेविषयी चिंता निर्माण होणे स्वाभाविक आहे. यामुळेच अमेरिकेत हिंदू सुरक्षित आहेत का? असा प्रश्न चर्चिता जातो आहे. या प्रश्नाचे उत्तर सरसकट होकारार्थी किंवा नकारार्थी देता येणार नाही. अमेरिकेतील सर्व हिंदू असुरक्षित आहेत, असा निष्कर्ष काढणे चुकीचे ठरेल. त्याचप्रमाणे, अमेरिका विकसित देश असल्यामुळे तेथे धार्मिक द्वेष किंवा वंशभेद अस्तित्वातच नाही, असे मानणेही वास्तवाकडे दुर्लक्ष करणारे ठरेल. अमेरिकेत हिंदूंना धार्मिक स्वातंत्र्याने पूजा-अर्वा करण्याचा, मंदिरांची स्थापना करण्याचा आणि सांस्कृतिक परंपरा जपण्याचा अधिकार आहे. अनेक शहरांमध्ये हिंदू समुदायाचे धार्मिक आणि सांस्कृतिक जीवन सुरळीत सुरू आहे. मात्र, काही व्यक्ती किंवा संघटनांकडून पसरवली जाणारी वंशश्रेष्ठत्वाची भावना, परकीयांविषयीचा द्वेष आणि धार्मिक असहिष्णुता यांमुळे हिंसाचाराचा धोका निर्माण होऊ शकतो. एखाद्या व्यक्तीच्या गुन्हेगारी कृत्यावरून संपूर्ण अमेरिकन समाज पाकिस्तान आणि बांगलादेश यांच्या मागिने जात आहे असा आरोप ठेवून त्यांना दोषी ठरवता येणार नाही. परंतु अशा घटनांकडे अपवाद म्हणून दुर्लक्ष करणेही योग्य नाही. धार्मिक स्थळांवरील हल्ले, धमक्या आणि द्वेषपूर्ण प्रचार यांची गांभीर्याने दखल घेऊन त्यांना प्रतिबंध करण्याची गरज आहे. म्हणूनच या परिस्थितीला जबाबदार कोण? याचाही विचार होणे आवश्यक आहे. सर्वप्रथम, धार्मिक किंवा वांशिक द्वेषातून हिंसाचार करण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या व्यक्तींची वैयक्तिक जबाबदारी निश्चित झाली पाहिजे. एखाद्या धर्माचे अनुयायी किंवा एखाद्या देशातून आलेले लोक हे जन्मतःच श्रेष्ठ किंवा कनिष्ठ आहेत, अशी शिकवण देणारी वंशश्रेष्ठत्वाची विचारसरणी लोकशाहीसाठी घातक आहे. दुसरी जबाबदारी द्वेषपूर्ण विचारांना खतपाणी घालणाऱ्या व्यक्तींची आणि गटांची आहे. समाजमाध्यमांवर अफवा पसरवणे, विशिष्ट समुदायाविषयी तिरस्कार निर्माण करणे किंवा हिंसाचाराचे समर्थन करणे यामुळे कट्टरतेला प्रोत्साहन मिळू शकते. अशा प्रवृत्तींना अभिव्यक्तिस्वातंत्र्याच्या नावाखाली अनिर्बंध मोकळीक मिळावी, असे नाही. मात्र, कायदेशीर कारवाई करताना अभिव्यक्तिस्वातंत्र्य आणि प्रत्यक्ष हिंसक धमकी यांतील फरक जपला पाहिजे. तिसरी जबाबदारी प्रशासन आणि कायदा अंमलबजावणी यंत्रणांची आहे. संभाव्य हल्ल्याची माहिती मिळाल्यानंतर तातडीने तपास करणे, संशयास्पद धमक्यांचे मूल्यापमान करणे आणि धार्मिक स्थळांना आवश्यक संरक्षण देणे ही त्यांची कर्तव्ये आहेत. या प्रकरणात पोलिसांनी माहितीच्या आधारे तपास करून कारवाई केल्याचे वृत्त स्वागतार्ह आहे. आता भविष्यात अशा घटना टाळण्यासाठी प्रभावी उपाययोजना करणे महत्त्वाचे आहे. राजकीय नेतृत्वाचीही जबाबदारी कमी नाही. कोणत्याही राजकीय पक्षाने मतांसाठी वंशभेद, धार्मिक द्वेष किंवा स्थलांतरीतांविषयी भीती निर्माण करणाऱ्या भाषेला प्रोत्साहन देता कामा नये. त्याचवेळी भारतीय समुदायानेही प्रत्येक घटनेकडे राजकीय चष्म्यातून न पाहता उपलब्ध पुरावे आणि अधिकृत माहितीच्या आधारे भूमिका घ्यावी. भारतीय आणि हिंदू समुदायाने कोणती काळजी घ्यावी?, याचाही विचार यासंदर्भात येतो. अमेरिकेत राहणाऱ्या हिंदूंनी भीतीच्या वातावरणात जगण्याऐवजी सजगता आणि सामुदायिक सहकार्य यांवर भर दिला पाहिजे. लोकांनी अशा धमक्यांकडे दुर्लक्ष करू नये. मंदिराला, व्यक्तीला किंवा समुदायाला लक्ष्य करणारा संदेश, संशयास्पद हालचाल अथवा हिंसाचाराची धमकी आढळल्यास त्याची माहिती स्थानिक पोलिसांना द्यावी. तसेच संबंधित प्रशासनाने मंदिरांची सुरक्षा मजबूत करावी. मंदिर व्यवस्थापनाने स्थानिक पोलिसांशी समन्वय ठेवावा. प्रवेशद्वारांवरही सुरक्षा, सगॅसीटीगुडी, आपत्कालीन संपर्क व्यवस्था आणि नर्दीच्या वेळी सुरक्षित बाहेर पडण्याचे नियोजन याकडे लक्ष द्यावे. मुलांना आणि कुटुंबियांना जागरूक करावे. संशयास्पद व्यक्ती किंवा वस्तू दिसल्यास काय करावे, आपत्कालीन परिस्थितीत कुठे जायचे आणि मदत कशी मागायची, याचे मार्गदर्शन करावे. मात्र, कोणत्याही व्यक्तीच्या वंशावर, धर्मावर किंवा दिग्गथावरून तिला संशयित समजू नये. तसेच महत्त्वाचे म्हणजे अफवा पसरवू नये. समाजमाध्यमांवरील अप्रमाणित संदेशांमुळे असतत्त्वक भीती आणि सामाजिक तणाव निर्माण होऊ शकतो. अधिकृत पोलिस निवेदने आणि विश्वासार्ह वृत्तस्रोतांवर आधारित माहितीच प्रसारित करावी. स्थानिक समाजाशी संवाद वाढवावा व आपुलकीची भावना कायम ठेवावी. भारतीय आणि हिंदू संघटनांनी स्थानिक प्रशासन, शाळा, नागरी संस्था तसेच इतर धार्मिक समुदायांशी संवाद साधावा. परस्पर परिचय आणि सहकार्यामुळे गैरसमज दूर होण्यास मदत होते. त्याचप्रमाणे प्रत्येक हिंदूने आपल्या घटनात्मक कायदेशीर हक्कांची माहिती घ्यावी. धार्मिक स्वातंत्र्य, भेदभावविरोधी संरक्षण आणि द्वेषातून केलेल्या गुन्हांविषयी तक्रार नोंदवण्याच्या प्रक्रियेची माहिती असावी. आवश्यकतेनुसार कायदेशीर मदत घ्यावी. कोणत्याही संभाव्य घटनेबाबत भीती न बाळगता सजगता आणि एकात्मता टिकवून ठेवावी. अमेरिकेतील हिंदूंच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न केवळ भारतीय समुदायापुरता मर्यादित नाही. तो अमेरिकेच्या लोकशाही मूल्यांची, कायद्याच्या राज्याची आणि विविधतेचा आदर करण्याच्या क्षमतेचीही परीक्षा आहे. मंदिरावर हल्ल्याचा कट रचल्याचा आरोप असो किंवा धार्मिक स्थळाची तोडफोड असो, अशा घटनांना गांभीर्याने घेणे आवश्यक आहे. भारतीय वंशाच्या नागरिकांनी अमेरिकेच्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासात दिलेले योगदान मोठे आहे, हे विसरता येणार नाही. आजही या देशांमध्ये माहिती व तंत्रज्ञान क्षेत्रामध्ये भारतीयांची संख्या जास्त आहे. पण याकडे तेथील उच्चपदस्थ नेते दुर्लक्ष करतात हे त्या देशाचे दुर्दैव म्हणावे लागेल. पातु तेथील हिंदूंना सुरक्षितपणे जगण्याचा, धार्मिक आचरण करण्याचा आणि कोणत्याही भीतीशिवाय आपल्या संस्कृतीचे पालन करणाऱ्या राक्षार आहे, हे नाकारता येणार नाही. हा अधिकार केवळ कायद्याच्या पुस्तकात न राहता प्रत्यक्ष जीवनातही सुरक्षित राहिला पाहिजे. असे असले तरीही धार्मिक स्वातंत्र्याचे संरक्षण ही केवळ सरकारची जबाबदारी नाही; ती संपूर्ण समाजाची सामूहिक बांधिलकी आहे. द्वेषाला कायद्याने आळा घालणे, पीडिताना न्याय देणे, मंदिरांची सुरक्षा वाढवणे आणि समाजात परस्पर आदराची भावना रुजवणे, हेच या समस्येवरील प्रभावी उपाय आहेत. अमेरिकेतील हिंदूंनी सजग राहावे; मात्र भीतीपोटी स्वतःला समाजापासून वेगळे करू नये. कारण द्वेषावर मात करण्याचा सर्वात प्रभावी मार्ग म्हणजे कायद्यावरील विश्वास, सामाजिक एकात्मता आणि मानवी मूल्यांप्रती असलेली निष्ठा, हाच होय.

गोदातीर

नवरात्रीचे नवरंग: परंपरा, भावना आणि मानसशास्त्र

नवरात्र म्हणजे शक्तीची उपासना आणि नवरात्रीच्या प्रत्येक दिवशी विशिष्ट रंग परिधान करण्याची परंपरा आज लोकप्रिय झाली आहे. या रंगांमुळे उत्सवाला सौंदर्य प्राप्त होते, सामूहिक सहभाग वाढतो आणि आनंदाचे वातावरण निर्माण होते. मात्र या नवरंगांकडे केवळ फॅशन किंवा धार्मिक परंपरा म्हणून न पाहता, विज्ञान आणि मानसशास्त्राच्या दृष्टिकोनातून पाहिले तर मानवी मनाचे एक वेगळेच विश्व उलगडते.

रंग केवळ आपल्या डोळ्यांना दिसतात की ते आपल्या मनावरही परिणाम करतात? हा प्रश्न रंगांच्या विज्ञानाचा आणि मानसशास्त्राचा एक महत्त्वाचा भाग आहे.

रंगांचे विज्ञान : प्रकाशापासून मॅट्रपर्यंत
आपल्याला दिसणारे रंग हे प्रकाशाच्या विविध तरंगलांबींशी संबंधित आहेत. एखाद्या वस्तूवर प्रकाश पडल्यावर ती वस्तू काही तरंगलांबींचा प्रकाश शोषून घेते, तर काही प्रकाश परावर्तित करते. हा परावर्तित प्रकाश आपल्या डोळ्यांतील रेटिनापर्यंत पोहोचतो. तेथील शंकू पेशी प्रकाशाविषयीची माहिती मॅट्रपर्यंत पोहोचवतात आणि आपल्याला रंगांची जाणीव होते.

वडेपुरी येथे माता रत्नेश्वरीचे देवीचे ठिकाण असून, नांदेड जिल्ह्यातील देवीचे पवित्र दोन ठिकाण म्हणजे एक माहूची देवी व दुसरी वडेपुरीची माता रत्नेश्वरी तरागिरी हे ठिकाण नांदेड शहरा-पासून जवळच असलेले जागृत देवस्थान आहे. नवरात्र महोत्सव सुरू झाला म्हणजे भक्तांची पावले देवीच्या ठिकाणाकडे वळतात. घटस्थापने-पासून रत्नेश्वरी देवीच्या दर्शनासाठी गर्दी होत असते, वीस वर्षांपूर्वी रत्नेश्वरी देवीसाठी येणारे भक्त म्हणजे परिसरातील असाथचे, त्या काळात ही खरी यात्रा नवमीची असायची. आजही यात्रेचे स्वरूप वेगळे असून, सतत नऊ दिवस गर्दीच्या रूपाने भाविक भक्त असतात. प्रत्येक ठिकाण रस्त्याची व्यवस्था असल्याने त्यांचे स्वरूप पायी दिंडींमध्ये झाले.

नवरात्र महोत्सवात दररोज नांदेडवरून सिडको, लोहा, कंधार परिसरातून गावागावांतून पायी दिंडी घेऊन भक्त रत्नेश्वरीच्या दर्शनासाठी येत असतात. नवरात्र महोत्सवात या ठिकाणाला विशेष महत्त्व आहे. घटस्थापनेच्या दिवशी घटस्थापना होताच तीर्थकुंडातल्या पाण्यावर दिवा तेवत असतो. दसऱ्याचा होम झाल्यानंतर तोच दिवा विजून जातो. एव्हही मात्र पाण्याच्या दिव्याला सर्जन अर्पि झाला तरी तो लगेच दिसतो म्हणून नवरात्र महोत्सवा-मध्ये जागृत देवीचे ठिकाण म्हणून रत्नेश्वरी देवी होय.

पाणी कपात, काटकसर आणि नियोजन शिकणार कधी?

पाणी हे जीवनाचे अविभाज्य अंग आहे. पाण्याशिवाय मानवी जीवनाची कल्पनाही करता येत नाही. मात्र पाण्याचे महत्त्व माहीत असूनही त्याचा काटकसरीने वापर करण्याची सवय आपल्याला अद्याप लागलेली नाही. ही दुर्दैवाची बाब आहे. यंदा अपुऱ्या पावसा‍मुळे महाराष्ट्रातील अनेक भागांवर पाण्याचे सावट गडद झाले आहे. अशा परिस्थितीत पाण्याचा प्रत्येक थेंब महत्त्वाचा असताना पाणी वापराबाबतची बेफिकिरी चिंताजनक आहे.

राज्यातील पाणीटंचाई लक्षात घेऊन स्थानिक स्वराज्य संस्थांना पाणीपुरवठ्यात कपात करण्याचे निर्देश दिले जात आहेत. धरणांमधील पाणीखाटा मर्यादित असल्याने उपलब्ध पाण्याचे योग्य नियोजन करणे ही काळाची गरज आहे. मात्र, केवळ पाणी कपातीचे

मात्र रंगांचा अनुभव केवळ प्रकाशापुरता मर्यादित नसतो. रंगाशी संबंधित आठवणी, सांस्कृतिक समजुती आणि वैयक्तिक अनुभव यांचाही आपल्या भावनिक प्रतिक्रियांवर प्रभाव पडू शकतो. उदाहरणार्थ, लाल रंग प्रेमाचे प्रतीक वाटू शकतो, तर दुसऱ्या प्रसंगी तो धोक्याची सूचना देऊ शकतो. पांढरा रंग शांततेचे प्रतीक मानला जातो, तर काही संस्कृतींमध्ये तो शोकाशी संबंधित आहे.

यावरून स्पष्ट हो-ते की रंगांचे विज्ञान प्रकाशाशी संबंधित आहे; पण रंगांचा भावनिक अर्थ आपल्या अनुभवांशी आणि संस्कृतीशीही जोडलेला असतो.नवरंग आणि मानवी मन नवरात्रीतील प्रत्येक रंगाला एका सकारात्मक भावनेशी किंवाजीवनमूल्याशी प्रतीकात्मकरीत्या जोडता येते. पिबळा रंग आनंद, आशावाद आणि प्रसन्नतेची आठवण करून देतो. हिरवा

रंग निसर्ग, समतोल आणि नवजीवनाचे प्रतीक आहे. राखाडी रंग तटस्थता आणि विचारपूर्वक निर्णय घेण्याची आठवण करून देऊ शकतो. नारिंगी रंग उत्साह, सर्जनशीलता आणि कृतीशीलतेशी जोडला जातो.

पांढरा रंग शांतता, साधेपणा आणि मानसिक स्पष्टतेचे प्रतीक मानला जातो. लाल रंग ऊर्जा, प्रेम आणि धैर्याची आठवण करून देतो. निळा रंग विश्वास, स्थिरता आणि चिंतनाशी संबंधित असू शकतो. गुलाबी रंग प्रेम, आपुलकी आणि सहानुभूतीचे प्रतीक मानला जातो, तर जांभळा रंग आत्मचिंतन, कल्पनाशक्ती आणि आध्यात्मिकतेशी जोडला जातो.

मात्र प्रत्येक रंगामुळे प्रत्येक व्यक्तीमध्ये समान भावना निर्माण होते, असे नाही. रंगांचा अनुभव व्यक्तीची आवड, परिस्थिती, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी आणि वैयक्तिक आठवणी यांनुसार बदलतो. रंग पाहिल्याने आनंद, शांतता किंवा आत्मविश्वास निश्चितपणे वाढतो, असेही म्हणता येत नाही. त्यामुळे या रंगांकडे भावनिक परिवर्तन घडवणारे जादुई माध्यम म्हणून न पाहता, आत्मनिरीक्षणाची प्रतीक

म्हणून पाहणे अधिक योग्य ठरेल.

नवरंग आणि मानवी मन
नवरात्रीतील प्रत्येक रंगाला एका सकारात्मक भावनेशी किंवा जीवनमूल्याशी प्रतीकात्मकरीत्या जोडता येते. पिबळा रंग आनंद, आशावाद आणि प्रसन्नतेची आठवण करून देतो. हिरवा रंग निसर्ग, समतोल आणि नवजीवनाचे प्रतीक आहे. राखाडी रंग तटस्थता आणि विचारपूर्वक निर्णय घेण्याची आठवण करून देऊ शकतो. नारिंगी रंग उत्साह, सर्जनशीलता आणि कृतीशीलतेशी जोडला जातो.

पांढरा रंग शांतता, साधेपणा आणि मानसिक स्पष्टतेचे प्रतीक मानला जातो. लाल रंग ऊर्जा, प्रेम आणि धैर्याची आठवण करून देतो. निळा रंग विश्वास, स्थिरता आणि चिंतनाशी संबंधित असू शकतो. गुलाबी रंग प्रेम, आपुलकी आणि सहानुभूतीचे प्रतीक मानला जातो, तर जांभळा रंग आत्मचिंतन, कल्पनाशक्ती आणि आध्यात्मिकतेशी जोडला जातो. मात्र प्रत्येक रंगामुळे प्रत्येक व्यक्तीमध्ये समान भावना निर्माण होते, असे नाही. रंगांचा अनुभव व्यक्तीची आवड, परिस्थिती, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी आणि वैयक्तिक आठवणी यांनुसार बदलतो. रंग पाहिल्याने आनंद, शांतता किंवा आत्मविश्वास निश्चितपणे वाढतो, असेही म्हणता येत नाही. त्यामुळे या रंगांकडे भावनिक परिवर्तन घडवणारे जादुई माध्यम म्हणून न पाहता, आत्मनिरीक्षणाची प्रतीके म्हणून पाहणे अधिक योग्य ठरेल.

एन.एल.पी.चा दृष्टिकोन : रंगांपासून भावनिक जाणीवेपर्यंत
एन. एल. पी. म्हणजे न्यूरो लिंब्विस्टिक प्रोग्रामिंग- मॅट्र-भाषा-वर्तन संरचना किंवा या दृष्टिकोनात विचार, भाषा, अनुभव आणि वर्तन यांच्यातील संबंधांचा विचार केला जातो. एन. एल. पी. मधील काही संकल्पना आत्मचिंतनासाठी वापरता येतात; तथापि, त्यातील सर्व दावे ठोस वैज्ञानिक पुराव्यांनी सिद्ध झालेले नाहीत. त्यामुळे एन. एल. पी. कडे सिद्ध उपचारपद्धती म्हणून पाहण्याऐवजी, वैयक्तिक विकासासाठी वापरल्या जाणाऱ्या काही तंत्रांचा दृष्टिकोन म्हणून पाहणे योग्य ठरेल.

१. अ‍ॅकरिंग : एखाद्या सकारात्मक अनुभवाची आठवण विशिष्ट संकेतांशी जोडणे, ही एन. एल. पी. मधील एक संकल्पना आहे. उदाहरणार्थ, शांतपणे श्वास घेताना मनात ‘स्थिरता’ हा शब्द म्हणण्याचा सराव करता येतो. पुढे हा शब्द किंवा त्याच्याशी जोडलेला एखादा रंग दिसल्यावर शांतपणे श्वास घेण्याची आठवण होऊ शकते. मात्र असा संकेत प्रत्येक वेळी समान परिणाम देईलच असे नाही.

२. रीफ्रेमिंग : एखाद्या परिस्थितीकडे वेगळ्या दृष्टिकोनातून पाहणे म्हणजे रीफ्रेमिंग. अपयश आले की ‘मी काहीच करू शकत नाही’ असे म्हणण्याऐवजी ‘या अनुभवातून मला काय शिकता येईल?’ असा

प्रश्न विचारता येतो. यामुळे परिस्थितीकडे अधिक वास्तववादी आणि उपयुक्त दृष्टीने पाहण्याची संधी मिळते.

३. स्टेट मॅनेजमेंट : आपल्या विचारांची, भावनांची आणि शारीरिक अवस्थेची जाणीव ठेवणे महत्त्वाचे आहे. रंग किंवा ताण जाणवल्यास क्षणभर थांबणे, श्वासावर लक्ष केंद्रित करणे आणि प्रतिक्रिया देण्यापूर्वी परिस्थिती समजून घेणे उपयुक्त ठरू शकते. रंगांचा वापर अशा वेळी स्वतःला थांबून विचार करण्याची आठवण करून देणारा संकेत म्हणून करता येतो.

अशा प्रकारे रंग हे स्वतःहून भावनांवर नियंत्रण ठेवत नाहीत; परंतु आपण त्यांना जाणीवपूर्वक एखाद्या सकारात्मक सवयीशी जोडू शकतो. नवरात्रीचे नऊ दिवस : नऊ मानसिक संकल्प
नवरात्रीच्या प्रत्येक दिवसाला एका छोट्या संकल्पाची जोड देता येईलआनंदासाठी कृतज्ञता व्यक्त करणे, समतोलासाठी निसर्गाच्या सान्निध्यात वेळ घातवणे, निर्णय घेण्यापूर्वी वस्तुस्थिती तप-त्पणे, उत्साहाने एखादे काम पूर्ण करणे, मन शांत ठेवण्यासाठी थोडा वेळ देणे, धैर्याने योग्य गोष्ट व्यक्त करणे, दिवसातील अनुभवांचे आत्मपरीक्षण करणे, नात्यांमध्ये आपुलकी जपणे आणि जीवना-तील महत्त्वाच्या मूल्यांचा विचार करणे.हे संकल्प रंगांच्या वैज्ञानिक परिणामांवर आधारित उपचार नाहीत. ते नवरात्रीच्या सांस्कृतिक वातावरणाचा उपयोग करून सकारात्मक सवयी, भावनिक जाणीव आणि आत्मचिंतन विकसित करण्याचे मार्ग आ-हेत.थोडक्यात काय तर, रंग उत्सवाचे, परिवर्तन अंतर्मनाचे! नवरात्रीचे नऊ रंग आपल्याला केवळ बाह्य सौंदर्याचा आनंद देत नाहीत, तर आपल्या विचारांकडे आणि भावनांकडे पाहण्याची संधीही देतात. विज्ञान रंगांची निर्मिती आणि दृश्यानुभव समजावून सांगते; मानसशास्त्र रंगांशी जोडलेल्या भावना, आठवणी आणि सांस्कृतिक अर्थांचा विचार करते; तर एन. एल.पी. च्या काही संकल्पना आत्मनिरीक्षण आणि विचारपूर्वक कृती करण्यासाठी वापरता येतात.खरा बदल मात्र केवळ रंग परिधान केल्याने होत नाही. तो घडतो स्वतःच्या भावना ओळखल्याने, विचारांचे परीक्षण केल्याने आणि योग्य कृतीची निवड केल्याने.या नवरात्रीत प्रत्येक रंगासोबत एक सकारात्मक संकल्पही मनात रुजवू या. कारण रंग वस्त्रांना शोभा देतात; पण विचारांना दिशा आणि भावनांना समज दिली, तर जीवनालाच नवा रंग प्राप्त होतो!

–डॉ. दीप्ती ढेरे
सहाय्यक प्राध्यापक
सूक्ष्मजीवशास्त्र विभाग
दयानंद विज्ञान महाविद्यालय, लातूर

दुर्गा महोत्सवानिमित्त... (कर्तृत्ववान महिला विशेष)

जिद्द, संघर्ष आणि यशाची प्रेरणादायी कहाणी : प्रा. स्वाती कान्हेगावकर

शेवाळ्याची एक साधी मुलगी ते नांदेडची प्रसिद्ध साहित्यिका आणि आदर्श शिक्षिका हा प्रवास सहज घडलेला नाही. तो घडला आहे जिद्द, चिकाटी आणि आत्मविश्वासाच्या जोरावर.

प्रा. स्वाती प्रभाकर कान्हेगावकर (ब्रह्मे) यांचं नाव आज शिक्षण आणि साहित्य या दोन्ही क्षेत्रांत आदाराने घेतलं जातं.

जन्मगाव शेवाळा. वडील शेतकरी, विचाराने समृद्ध, आपल्या मुलींनी शिकावं, काहीतरी करावं हे त्यांच्या आई – वडिलांचं स्वप्न. दहावीपर्यंत जिल्हा परिषदेच्या शाळेत शिक्षण. पुढे नांदेडच्या पीपल्स कॉलेजात शिक्षण.

३५ वर्षांपूर्वी दोघी बहिणींनी स्वकमाईवर नांदेडला राहून शिक्षण पूर्ण केलं. त्या काळात मुलीने बाहेरगावी राहून शिकणं ही मोठी गोष्ट होती. अडचणी खूप आल्या, पण आई–वडिलांचा आशीर्वाद, मोठ्या बहिणीची हियत आणि काही सज्जन माणसांची साथ यामुळे त्या थांबल्या नाहीत.

एम.ए., एम.एड. (हिंदी, मराठी) पूर्ण करून त्या आज श्री शिवाजी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय, माणिक नगर, नांदेड येथे सहाय्यक अध्यापिका म्हणून कार्यरत आहेत. लातूर बोर्डात विशेषज्ञ, पुण्याच्या पाठ्यपुस्तक मंडळात इ. ११ वी–१२ वी साठी सदस्या म्हणून त्यांनी काम केलं आहे. लग्नानंतर त्यांच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे राहिलेले त्यांचे जोडीदार म्हणजे त्यांचे खरे ज्योतिबा.

संकलन –विद्या आळणे
शब्दांकन –रूपाली वागरे/वैद्य

‘ज्ञानतीर्थ २०२६’मध्ये आंबेडकरी जलशातून समतेचा जागर; सोशल मीडियावरील वादविवादातून तरुणाईचे वैचारिक मंथन

नांदेड (प्रतिनिधी)– स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ आणि नांदेड एज्युकेशन सोसायटीचे सायन्स कॉलेज, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित ‘ज्ञानतीर्थ२०२६’ आंतर-महाविद्यालयीन युवक महोत्सवाच्या तिसऱ्या दिवशी सांस्कृतिक कलाविकारांसह वैचारिक स्पर्धांनी रंगत आणली. साने गुरुजी मंचावर सादर झालेल्या आंबेडकरी जलशातून सामाजिक समता, शिक्षण, बंधुता आणि परिवर्तनाचा जागर करण्यात आला, तर पंकज उदास मंचावर रंगलेल्या वादविवाद स्पर्धेत सोशल मीडियाच्या सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणामांवर विद्यार्थ्यांनी परखड मते मांडत वैचारिक मंथन घडवून आणले. यासोबतच समूहागयन, मुद्रमुर्तिकला, रांगोळी आणि भारतीय शास्त्रीय नृत्याच्या सादरीकरणांनी महोत्सवाच्या सांस्कृतिक वैभवात भर घातली.

साने गुरुजी मंचावर सादर झालेल्या आंबेडकरी जलशाने उपस्थितांचे लक्ष वेधून घेतले. ‘वंदन भीमरायाला’ आणि ‘काव्यसुमने उधळीत आलो

भीमरायावरी’ यांसारख्या गीतांतून भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महान कार्याचा गौरव करण्यात आला. पारंपरिक शाहिरी बाणा, ढोलकीची दमदार थाप आणि प्रभावी आवाजाच्या साथीने सादर झालेल्या या जलशातून समता, शिक्षण, बंधुता आणि सामाजिक परिवर्तनाचा संदेश देण्यात आला. शाहिरीच्या ओजस्वी सादरीकरणा-मुळे उपस्थितांमध्ये उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले.

पंकज उदास मंचावर ‘सोशल मीडिया : ज्ञानाचे वैश्विक भांडार की गुलाम गिरीचे साधन?’ या विषयावर आंतर-महाविद्यालयीन वादविवाद स्पर्धा पार पडली. या स्पर्धेत सहभागी विद्यार्थ्यांनी सोशल मीडियाच्या उपयुक्ततेसहत्याच्या अतिवापरातून निर्माण होणाऱ्या समस्यांवरही प्रभावीपणे भाष्य केले.

सोशल मीडिया हे ज्ञानप्राप्ती, संशोधन, ई-लर्निंग, कौशल्यविकास आणि जागतिक घडामोडींची माहिती मिळविण्याचे प्रभावी मध्यम असल्याचे मत अनुकूल बाजूच्या वक्त्यांनी मांडले. सामाजिक चळवळींना व्यापक स्वरूप देणे, जनजागृती करणे आणि जगभरातील माहिती एका क्लिकवर उपलब्ध करून देणे, ही सोशल मीडियाची महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये असल्याचे त्यांनी अधोरेखित केले. दुसरीकडे, सोशल मीडियाच्या अतिवापरामुळे व्यसनाधीनता, वेळेचा अपव्यय, खोट्या बातम्यांचा प्रसार, सायबर गुन्हे, नैराश्य आणि प्रत्यक्ष मानवी संवादातील घट यांसारख्या गंभीर समस्यांकडे प्रतिकूल बाजूच्या

वक्त्यांनी लक्ष वेधले. तंत्रज्ञानाचा विवेकपूर्ण वापर केल्यास ते प्रगतीचे प्रभावी साधन ठरू शकते; मात्र त्याच्या आहारी गेल्यास व्यक्तीच्या विचारस्वातंत्र्यावर आणि मानसिक स्वास्थ्यावर विपरीत परिणाम होऊ शकतो, असा महत्त्वपूर्ण मुद्दाही या चर्चेतून पुढे आला.

या स्पर्धेत एमआयटी महाविद्यालय, वसमत येथील गंगाप्रसाद चव्हाण व गायत्री लालपोतू, महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर येथील वैष्णवी मोरे व आरती मंडाळे, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमत येथील सम्राट सरोदे व प्रगती जाणूकवा यांनी सहभाग घेतला. तसेच सायन्स कॉलेज, नांदेड येथील शिवराज काळे व शेजल नरवाडे, केकेएम महाविद्यालय, मानवत येथील अश्वेखा बी. निर्वळ व महेश जी. लांडगे, तसेच दयानंद इंस्टिट्यूट ऑफ फार्मसी, लातूर येथील कल्पना कवळे व ऋतुजा लाडके यांनीही आपापली मते प्रभावीपणे मांडली. श्रीराम लागू मंचावर आयोजित भारतीय समूहागयन स्पर्धेत विविध महाविद्यालयांच्या संघांनी सुरेल सादरीकरणातून उपस्थितांची दाद मिळवली. समूहागयनातील स्वरांचा मेळ, सादरीकरणातील समन्वय आणि संगीताविकारातून विद्यार्थ्यांनी आपल्या कलागुणांची प्रचिती दिली.

स्मिता पाटील मंचावर आयोजित मुद्रमुर्तिकला स्पर्धेत ‘कुटुंब’ ही संकल्पना देण्यात आली होती. या विषयावर आधारित कलाकॄती साकारण्यासाठी ३२ स्पर्धकांनी सहभाग नोंदवला. मातीच्या माध्यमातून कुटुंबातील नातेसंबंध आणि भावविषय साकारण्याचा प्रयत्न विद्यार्थ्यांनी

केला.

यानंतर ‘भारतीय उत्सव’ या संकल्पनेवर आधारित रांगोळी स्पर्धा पार पडली. या स्पर्धेत ५५ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.

नाना पाटेकर मंचावर आयोजित भारतीय शास्त्रीय नृत्य स्पर्धेत ताल, लय, मुद्राभिनय आणि पदव्यास यांच्या सुख संगमातून भारतीय नृत्यपरंपरेचे दर्शन घडले. यशवंत म हाविद्यालयाची रुदनी मोरे हिने ‘शंकर वंदना’ या शास्त्रीय नृत्यप्रकाराचे प्रभावी सादरीकरण करून प्रेक्षकांची दाद मिळवली. तिच्या सादरीकरणामुळे युवक महोत्सवाच्या सांस्कृतिक वातावरणात अधिकच रंगत आली. युवक महोत्सवाच्या विविध मंचांना स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरू डॉ. अशोक महाजन, व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. सूर्यकांत जोगदंड, डॉ. डी. एन. मोरे, युवक महोत्सवाचे संयोजक तथा स्वागताध्यक्ष डॉ. प्रवीण पाटील, संस्थेचे उपाध्यक्ष प्रफुल्ल अग्रवाल, सहसचिव ड. प्रदीप नानापूरकर, विद्यार्थी विकास विभागाचे संचालक डॉ. राजपालसिंह चिखलीकर, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे संचालक डॉ. मारुती गायकवाड, अधिसभा सदस्य डॉ. महेश मगर, डॉ. ए. टी. शिंदे, युवराज पाटील, प्राचार्य एल. पी. शिंदे, संयोजक सहसचिव डॉ. प्रशांत सुतकर, शशिमोहन नंदा, डॉ. डी. आर. मुंढे, डॉ. अविनाश घाडगे, आकाश करंडे यांच्यासह संयोजन समितीचे सदस्य डॉ. ज्ञानदेव राजत, डॉ. गणेश जोशी, डॉ. शंकर विठ्ठले, महाविद्यालयांतील प्राध्यापक आणि विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

शिक्षणक्रांती हीच देशाची खरी गरज –प्रा. दिलीप चव्हाण

महात्मा फुले द्दिशताब्दी वर्षानिमित्त आंबेडकरवादी मिशनचा राज्यव्यापी शिक्षणक्रांती संकल्प

नांदेड (प्रतिनिधी)– देशाच्या आर्थिक आणि सामाजिक प्रगतीसाठी शिक्षणक्रांती होणे ही मूलभूत काळाची गरज आहे. शैक्षणिक क्षेत्रावर जोडीपीनच्या १० टक्के खर्च व्हावा आणि फिनलंडसारख्या देशाचा आदर्श समोर ठेवावा, असे मत स्वारातीम विद्यापीठातील विषय संकुलाचे इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. दिलीप चव्हाण यांनी व्यक्त केले.

महात्मा जोतीराव फुले यांच्या द्दिशताब्दी जयंतीनिमित्त आंबेडकरवादी मिशनतर्फे हे वर्ष ‘शिक्षणक्रांती वर्ष’ म्हणून साजरे करण्यात येत असून, त्या अंतर्गत दि. १४ ऑक्टोबर रोजी शिक्षणक्रांती परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले होते.

यावेळी डॉ. चव्हाण म्हणाले, बुद्ध, महात्मा फुले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांपासून ते डॉ. अमरत्य सेन, डॉ. जीन ड्रेझ यांच्यापर्यंत सर्व विचारवंतांनी अविद्या ही व्यक्ती, समाज आणि राष्ट्राच्या अघोष्तीचे कारण असल्याचे सांगितले

आहे. आर्थिक मंदी आणि दुष्काळाचा सर्वाधिक फटका मराठवाड्यासारख्या भागाला बसणार असून शिक्षणक्रांती हाच त्यावर उपाय आहे.

परिसंवादात डॉ. प्रतीक्षा यांनी मुलींना शिक्षण घेताना येणाऱ्या अडचणींवर प्रकाश टाकला. अस्मिता गायकवाड, अनिता पाटील, दीपाली काळे यांनी महिलांसाठी शिक्षणक्रांतीचे महत्त्व विशद केले. डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. झीशान अली, डॉ. गोविंद नांदेड, एकनाथ मोरे यांनीही मनोगत व्यक्त केले.

कार्यक्रमात गुणवंत मुस्लिम विद्यार्थ्यांचा विशेष सत्कार करण्यात

आला. या कार्यक्रमास माजी शिक्षण संचालक डॉ. गोविंद नांदेडे, एकनाथ मोरे, कर्नल राहुल माने, प्रा. व्ही. डी. कोनाळे, डॉ. यशवंत चव्हाण, डॉ. भास्कर दवणे, यादव गायकवाड (सह आयुक्त), अस्मिता गायकवाड (इज्ज), अरुणा पाटील (जिजाऊ ब्रिगेड), राजेंद्र धोंडगे, प्राचार्य पद्माकर जोधळे, इंजि. पडघने, मधुकर गायकवाड, सुभाष डोंगरे, प्रा. मोहम्मद अमर, प्रा. शेख मुख्तार यांच्यासह अनेक मान्यवर उपस्थित होते.

या अभियानाची भूमिका आंबेडकरवादी मिशनचे प्रमुख दीपक कदम यांनी स्पष्ट केली.

दुर्गा माता मंदिरात ललिता पंचमीनिमित्त सामूहिक कुंकूमार्चन व श्री दुर्गा सप्तशती पाठ उत्साहात संपन्न

धर्माबाद (प्रतिनिधी) – शहरातील दुर्गा माता मंदिरात नवरात्रोत्सवनिमित्त कुंकूमार्चन व श्री दुर्गा सप्तशती पाठ उत्साहात पार पडला.

यानिमित्त मंदिर परिसरात मंदिराची आकर्षक विद्युत रोषणाई, भक्तिमय वातावरण आणि देवीच्या जयघोषाने मंदिर परिसरात चैतन्याचे वातावरण निर्माण झाले. दररोज सायंकाळी ७ वाजता महाआरती आणि त्यानंतर प्रसाद वितरणाचे नियोजन मंदिर समितीच्या वतीने करण्यात आले.

देवीच्या दर्शनासाठी आणि धार्मिक कार्यक्रमांत सहभागी होण्यासाठी भाविक मोठ्या संख्येने

उपस्थित राहत आहेत. अश्विन शुद्ध पंचमी अर्थात ललिता पंचमीच्या पावन पर्वानिमित्त दुर्गा माता मंदिरात सामूहिक कुंकूमार्चन विधी तसेच सांूहिक श्री दुर्गा सप्तशती पाठ उत्साहात पार पडला. या धार्मिक सोहळ्यात भाविकांनी भक्तिभावाने सहभाग घेत देवीची आराधना केली. नवरात्रोत्सवातील सर्व धार्मिक कार्यक्रम यशस्वीरीत्या पार पाडण्यासाठी दुर्गा माता मंदिर समिती विशेष परिश्रम घेत आहेत.

भक्ती, श्रद्धा आणि धार्मिक परंपरेचा सुंदर संगम घडविणाऱ्या या उपक्रमांमुळे धर्माबाद शहरातील शुभा मंदिर नवरात्रोत्सवाला विशेष शोभा प्राप्त झाली आहे.

बालविकास विभागाचा पोषण आहार वाटप कार्यक्रमाच्या थकित निधीची देयके अदा करण्याची बचत गटांची मागणी

नांदेड (प्रतिनिधी)– महिलांना सक्षम करण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या महिला व बालविकास विभागाकडून अंगणवाडी स्तरावर बालकांना पोषण आहार वाटपाचे काम महिला बचत गटांना देण्यात आले आहे. मात्र, शासनाकडून वेळेवर निधीच उपलब्ध होत नसल्याने ही योजना आता बचत गटांसाठी डोकेंकुळी ठरली असून, नांदेड जिल्ह्यातील अनेक बचत गटांवर उपासमारीची वेळ आली आहे.

जिल्ह्यातील अंगणवाड्यां-मध्ये आहार वाटप करणाऱ्या

महिला बचत गटांची तब्बल १५ महिन्यांपासूनही देयके थकीत आहेत. पदरमोड करून, उसने पैसे घेऊन आहाराचा पुरवठा नियमित करूही शासनाकडून देयके मिळत नसल्याने अनेक गटांवर काम बंद करण्याची वेळ आली आहे.

वर्षातील सर्वात मोठा सण असलेली दिवाळी तोंडावर आली असताना आणि दुष्काळासदृश परिस्थितीचा सामना करावा लागत असताना बचत गट आर्थिक कोंडीत सापडले आहेत. महिलांच्या हितासाठी असलेली ही योजना

प्रत्यक्षात ठेकेदारांच्या फायद्याची ठरत असल्याचा आरोप बचत गटांकडून होत आहे.

शासनाने तत्काळ निधी उपलब्ध करून थकीत १५ महिन्यांची देयके दिवाळीपूर्वी अदा करावीत, अशी मागणी बचत गटांकडून करण्यात येत आहे.

पदरमोड करून आम्ही खर्च करत आहोत, त्यामुळे महिन्याला देयके मिळणे आवश्यक आहे. दुष्काळात १५ महिन्यांपासून बिले थकल्याने उपासमारीचे वेळ आली आहे. शासनाने तात्काळ थकीत बिले द्यावीत,

अशी मागणी आहार वाटप बचत गटांच्या सदस्या सविताताई निमगडे यांनी शासनाकडे केली आहे.

जिल्ह्यातील अंगणवाडीतील आहार वाटप करणाऱ्या बचत गटांची गेल्या नऊ महिन्यांची बिले दुरुस्तीसह शासनाकडे पाठवली आहेत. उर्वरित बिलेही सादर करत आहेत. शासनाकडून निधी उपलब्ध होताच रकम थेट बचत गटांच्या खात्यात वर्ग केली जाईल, असे जि. प. चे उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी प्रशांत थोरात यांनी म्हटले आहे.

प्रतिभा निकेतन महाविद्यालयात ‘स्क्रिप्टपासून स्क्रीनपर्यंत : लघुपट निर्मितीची कला’ यावर कार्यशाळा

नांदेड(प्रतिनिधी) – कल्पनाशक्तीला लेखणीची जोड, लेखणीला पटकथेचे रूप आणि पटकथेला दृश्यांची अविश्यकी लाभली की साकारते एक प्रभावी कलाकॄती! 'From Script to Screen: The Art of Filmmaking' या कार्यशाळेचे आयोजन प्रतिभा निकेतन महाविद्यालय, नांदेड येथील इंग्रजी विभागाच्या वतीने करण्यात आले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. किशोर गंगाखेडकर यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या या कार्यशाळेत नांदेड हब न्यूज चॅनलचे संचालक अमोल जैन यांनी संसाधन व्यक्ती म्हणून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. स्वाती तांडे यांनी

कार्यशाळेची उद्दिष्टे विशद केली. विद्यार्थ्यांमधील सर्जनशीलतेला वाव देणे, कल्पनांना कथारूप देणे, कथेचे कौशल्य विकसित करणे आणि पटकथालेखन व लघुपट निर्मितीच्या प्रक्रियेची व्यावहारिक ओळख करून देणे, हा कार्यशाळेचा प्रमुख हेतू असल्याचे त्यांनी सांगितले. बदलत्या काळात आशयनिर्मिती, पटकथालेखन, डिजिटल मध्ये आणि दृक्श्राव्य निर्मिती या क्षेत्रांत उपलब्ध होत असलेल्या रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधींवरही त्यांनी प्रकाश टाकला. विद्यार्थ्यांनी पारंपरिक शिक्षणासोबतच सर्जनशील आणि व्यावसायिक कौशल्ये आत्मसात करावीत, असे आवाहन त्यांनी केले.

संसाधन व्यक्ती अमोल जैन यांनी कल्पनेचे कथेत रूपांतर करण्यापासून ते पडद्यावर तिची

प्रभावी मांडणी करण्यापर्यंतचा प्रवास उलगडून सांगितला. कथा कशी सुचते, तिचा विस्तार कसा करावा, कथानकाची बांधणी कशी असावी, पात्रांची निर्मिती व पात्रचित्रण कसे करावे, याविषयी त्यांनी सोप्या आणि रंजक पद्धतीने मार्गदर्शन केले. पटकथालेखनातील बाराकावे, दृश्यांची निवड, आशयाची परिणामकारक मांडणी आणि लघुपट निर्मितीसाठी आवश्यक असणाऱ्या विविध बाबींची त्यांनी माहिती दिली. केवळ कल्पना सुचणे पुरेसे नसून त्या कल्पनेला सुसंगत कथानक, प्रभावी संवाद आणि योग्य दृश्यभाषेची जोड देणे आवश्यक असते, हे त्यांनी उदाहरणांसह स्पष्ट केले.

अध्यक्षीय समारोपात प्राचार्य डॉ. किशोर गंगाखेडकर यांनी नवरात्रोत्सवातील शक्तीच्या संकल्पनेचा सर्जनशीलतेशी अर्थपूर्ण संबंध जोडला. सर्वत्र शक्तीचा संचार होत असलेल्या या उत्सवी काळात इंग्रजी विभागाने सर्जनशीलतेला प्रोत्साहन देणाऱ्या कार्यशाळेचे आयोजन करणे औचित्यपूर्ण असल्याचे त्यांनी नमूद केले. ऊर्जा निर्माण करता येत नाही किंवा नष्ट ही करता येत नाही, तर तिचे केवळ एका रूपातून दुसऱ्या रूपात रूपांतर होते, या भौतिकशास्त्रातील मूलभूत सिद्धांताचा दाखला

देत त्यांनी मानवी सर्जनशील ऊर्जेचे महत्त्व अधोरेखित केले. ज्याप्रमाणे ऊर्जेचे रूपांतर होते, त्याचप्रमाणे मानवी सर्जनशीलतेलाही विविध माध्यमांतून अभिव्यक्त होता येते. पटकथालेखन आणि लघुपट निर्मिती ही आपल्या सर्जनशील ऊर्जेला कलात्मक अभिव्यक्ती देणारी प्रभावी माध्यमे आहेत, असा विचार त्यांनी मांडला.

भाषा, साहित्य, तंत्रज्ञान आणि दृक्श्राव्य माध्यमे यांचा संगम घडविणाऱ्या या कार्यशाळेमुळे विद्यार्थ्यांना चित्रपट निर्मितीच्या प्रक्रियेची नवी दृष्टी मिळाली. तसेच आपल्या कल्पनाशक्तीचे कौशल्यात आणि कौशल्याचे रोजगाराच्या संधीत रूपांतर करण्याची प्रेरणाही मिळाली.

या कार्यशाळेस उपप्राचार्य डॉ. दिलीप

स्वामी, प्रा. डॉ. जयश्री देशमुख, प्रा. डॉ. ममता मालबिया प्रा. डॉ. संजय हापगुडे, प्रा. सविता पतंगे आदी महाविद्यालयीन प्राध्यापकांसह बरेच विद्यार्थी उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. मिर्झा जुनैद यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन प्रा. महेश शिरसाट यांनी केले. कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी डॉ. सय्यदा खड्गसाना, राजेश आयरग आणि संजय हजारो यांनी विशेष परिश्रम घेतले

टी.सी. हखली

माझी मधुमती जयराम गोरटकर रा. टेंभुणी ता. नायगाव, जि. नांदेड या नावाचे १० वी पास ची टी.सी नस्सी ते नांदेड बस प्रवासा दरम्यान हखली आहे. कोणास सापडल्यास खालील पत्त्यावर संपर्क करावा.

संपर्क पत्ता – मधुमती जयराम गोरटकर रा. टेंभुणी ता. नायगाव जि. नांदेड मो. ८४४९९७८५२३

कागदपत्र हखले

मातोश्री बहूउद्देशिय सेवाभावी संस्था मुखेड ता. मुखेड जि.नांदेड या संस्थेचे मुळ कागदपत्र मुखेड ते नांदेड बस प्रवासात गहाळ झाले आहेत. कोणाला सापडल्यास आणून द्यावे.

संपर्क पत्ता – अध्यक्ष, सचिन गोविंद लिगनवाड शिवाजी नगर, मुखेड मो.७७५७४३२७७७

Change In Name

MY OLD NAME IS SYEEDUDDIN NOW I AM CHANGING AS A NEW NAME MOHAMMAD SAYEEDUDDIN MOHAMMAD GOUSUDDIN. HEANCE FORTH MY ALL CORRESPONDENCE WILL BE DONE AS PER MY NEW NAME. PLEASE KINDLY CONSIDER THE SAME. FULL ADDRESS. H.NO-9-7-1449, RAHEMAT NAGAR NEAR MEHRAJ MASJID, DEGLOOR NAKA POST ITWARA NANDED MS 431604. MOB.NO.8329823339.

कुत्रीचे पिल्ले विकणे आहे

डॉबर मॅन, जर्मन शेफर्ड, ग्रॅंडन, लेबरा डॉग, पामोलियन इत्यादी १२० प्रकारच्या जातीची कुत्रीचे पिल्ले मिळतील.

संपर्क गोपालअण्णा डोंग डितर मोबाईल नंबर ९८५०६८८५२८

राजीव गांधी महाविद्यालयात भूगोल अभ्यास मंडळाचे उत्साहात उद्घाटन

मुद्रखेड (प्रतिनिधी)– श्री शारदा भवन एज्युकेशन सोसायटी संचलित राजीव गांधी महाविद्यालय, मुद्रखेड येथे भूगोल विभागाच्या वतीने प्राचार्य डॉ. ए. टी. शिंदे यांच्या मार्गदर्शनाखाली भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन उत्साहात संपन्न झाले. कार्यक्रमाची सुरुवात भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार घालून झाली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे मराठी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. माधव बसवंते होते, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री संत जनाबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाचे भूगोल विभागप्रमुख प्रा. डॉ. दयानंद उजळंबे उपस्थित होते.

यावेळी प्रा. डॉ. दयानंद उजळंबे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना भूगोल विषयाचे बदलते स्वरूप, पर्यावरण संवर्धनाचे महत्त्व, भूगोल विषयातील करिअरच्या विविध संधी आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण यामधील भूगोल विषयाचे स्थान याविषयी सविस्तर माहिती दिली. भूगोल हा केवळ पृथ्वी, नद्या, पर्वत आणि हवामानाचा अभ्यास करणारा विषय नसून मानवी जीवन, पर्यावरण, नैसर्गिक संसाधने आणि शाश्वत विकास यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करणारा महत्त्वपूर्ण विषय आहे, असे त्यांनी नमूद केले. विद्यार्थ्यांनी भूगोल विषयाचा अभ्यास आधुनिक तंत्रज्ञानाशी जोडून घेतल्यास भौगोलिक

माहिती प्रणाली, रिमोट सेन्सिंग, पर्यावरण व्यवस्थापन, आपत्ती व्यवस्थापन आणि नियोजन अशा विविध क्षेत्रांत करिअरच्या संधी उपलब्ध होऊ शकतात, असेही त्यांनी सांगितले. तसेच पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी आणि नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले.

कार्यक्रमाला प्रमुख उपस्थिती म्हणून

महाविद्यालयाच्या इतिहास विभागाचे

विभागप्रमुख प्रा. डॉ. राजू कोंडेकर उपस्थित

होते. त्यांना उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार प्राप्त

झाल्याबद्दल भूगोल विभागाच्या वतीने

मान्यवरांच्या हस्ते त्यांचा सत्कार करण्यात

आला. त्यांच्या शैक्षणिक कार्याचा गौरव

करत भूगोल विभागाने त्यांच्याप्राती

आदरभाव व्यक्त केला.

याप्रसंगी जलशक्ती अभियानांतर्गत

आयोजित निबंध स्पर्धा आणि पोस्टर

स्पर्धेतील विजेत्या विद्यार्थ्यांना मान्यवरांच्या

हस्ते पारितोषिके देऊन गौरविण्यात आले.

या उपक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये जलसंवर्धन,

पर्यावरण संरक्षण आणि भौगोलिक

समस्यांविषयी जागरूकता निर्माण करण्याचा

प्रयत्न करण्यात आला.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक भूगोल विभागप्रमुख प्रा. डॉ. आर. बी. कोटलवार यांनी केले. सूत्रसंचालन प्रा. बालाजी सांगितले. तसेच पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी आणि नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले.

कार्यक्रमाला प्रमुख उपस्थिती म्हणून महाविद्यालयाच्या इतिहास विभागाचे विभागप्रमुख प्रा. डॉ. राजू कोंडेकर उपस्थित होते. त्यांना उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार प्राप्त झाल्याबद्दल भूगोल विभागाच्या वतीने मान्यवरांच्या हस्ते त्यांचा सत्कार करण्यात आला. त्यांच्या शैक्षणिक कार्याचा गौरव करत भूगोल विभागाने त्यांच्याप्राती आदरभाव व्यक्त केला.

याप्रसंगी जलशक्ती अभियानांतर्गत आयोजित निबंध स्पर्धा आणि पोस्टर स्पर्धेतील विजेत्या विद्यार्थ्यांना मान्यवरांच्या हस्ते पारितोषिके देऊन गौरविण्यात आले. या उपक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये जलसंवर्धन, पर्यावरण संरक्षण आणि भौगोलिक समस्यांविषयी जागरूकता निर्माण करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक भूगोल विभागप्रमुख प्रा. डॉ. आर. बी. कोटलवार यांनी केले. सूत्रसंचालन प्रा. बालाजी सांगितले. तसेच पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी आणि नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले.

कार्यक्रमाला प्रमुख उपस्थिती म्हणून

महाविद्यालयाच्या इतिहास विभागाचे

विभागप्रमुख प्रा. डॉ. राजू कोंडेकर उपस्थित

होते. त्यांना उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार प्राप्त

झाल्याबद्दल भूगोल विभागाच्या वतीने

मान्यवरांच्या हस्ते त्यांचा सत्कार करण्यात

आला. त्यांच्या शैक्षणिक कार्याचा गौरव

करत भूगोल विभागाने त्यांच्याप्राती

आदरभाव व्यक्त केला.

याप्रसंगी जलशक्ती अभियानांतर्गत

आयोजित निबंध स्पर्धा आणि पोस्टर

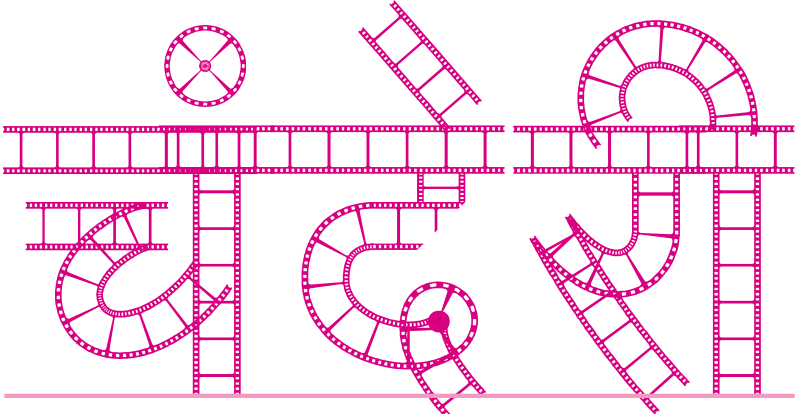
स्पर्धेतील विजेत्या विद्यार्थ्यांना मान्यवरांच्या

हस्ते पारितोषिके देऊन गौरविण्यात आले.

या उपक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये जलसंवर्धन,

पर्यावरण संरक्षण आणि भौगोलिक

समस्यांविषयी जागरूकता निर्माण करण्याचा

नात्यात वर्चस्व गाजवण्याचा प्रयत्न नको

अभिनेत्री तमन्ना भाटियाची विशेष मुलाखत

चित्रपटसृष्टीतील लोकप्रिय अभिनेत्री तमन्ना भाटिया सध्या ‘द वन फोर्स ऑफ द फॉरेस्ट’ या चित्रपटामुळे चर्चेत आहेत. या चित्रपटाला बॉक्स ऑफिसवर चांगला प्रतिसाद मिळत असून, तमन्नाच्या भूमिकेचेही कौतुक होत आहे. या पार्श्वभूमीवर झालेल्या विशेष मुलाखतीत त्यांनी बिहारमधील छठ महापर्व, भारतीय संस्कृती, महिलांची सुरक्षितता, प्रेम आणि नातेसंबंध यांसह विविध विषयांवर आपले विचार व्यक्त केले. जवळपास दोन दशकांपासून चित्रपटसृष्टीत कार्यरत असलेल्या तमन्नाने दक्षिण भारतीय चित्रपटांसह हिंदी चित्रपटसृष्टीतही आपली स्वतंत्र ओळख निर्माण केली आहे. भारतीय

परंपरा आणि सांस्कृतिक मूल्ये चित्रपटांच्या माध्यमातून प्रभावीपणे मांडली गेली, तर ती प्रेक्षकांना एकत्र आणण्याचे काम करतात, असे त्या मानतात.

चित्रपटगृहांत पॉपकॉनॅव्हेजी ठेकुआचे वाटप

आपल्या चित्रपटाला मिळणाऱ्या प्रतिसादाबद्दल आनंद व्यक्त करताना तमन्ना म्हणाल्या, की मी समाजमाध्यमांवर पाहिले की, काही प्रेक्षक चित्रपटगृहात प्रवेश करण्यापूर्वी चप्पल बाहेर काढत आहेत. पॉपकॉनॅव्हेजी ‘ठेकुआ’चे (बिहारचा पारंपरिक खाद्यपदार्थ) वाटप केले जात आहे. बिहारमधील ही सुंदर सांस्कृतिक परंपरा मोठ्या पडद्यावर इतक्या व्यापक स्वरूपात पहिल्यांदाच पाहायला मिळाली. दिवाळीसह अनेक सणांचे चित्रण चित्रपटांमध्ये यापूर्वी झाले आहे; मात्र छठ महापर्वाचे असे दर्शन यापूर्वी कधीच पाहिले नव्हते. मला वाटते, आपल्या संस्कृती आणि परंपरांच प्रेक्षकांना एकमेकांशी जोडण्याचे काम करतात.

अत्याचारांच्या घटना दुःखद आणि दुर्दैवी

एका बाजूला भारतीय संस्कृतीत महिलांना पूजनीय मानले जाते, तर दुसऱ्या बाजूला महिलांवरील अत्याचारांच्या घटना सातत्याने समोर येतात. याबाबत विचारले असता तमन्ना म्हणाल्या, की समाजात चांगुलपणाही आहे आणि वाईट प्रवृत्तीही आहेत. चांगुलपणाची जाणीव समाजात वारंवार जागृत ठेवणे ही आपली जबाबदारी आहे. वाईट प्रवृत्ती पूर्णपणे थांबवणे कदाचित शक्य होणार नाही; मात्र चांगुलपणाला सातत्याने प्रोत्साहन दिले,

आई-वडील नेहमीच माझ्या पाठीशी उभे राहिले

लहान वयातच चित्रपटसृष्टीत काम सुरू केलेल्या तमन्नाने आपल्या यशामागे आई-वडिलांच्या पाठिंब्याचा मोठा वाटा असल्याचे सांगितले. त्या म्हणाल्या, की माझे आई-वडील नेहमीच माझे आधारस्तंभ राहिले आहेत. मी अगदी लहान वयात काम सुरू केले. त्यांचा पाठिंबा मिळाला नसता, तर आयुष्यातील अनेक उत्तम अनुभव मला घेता आले नसते. माझे बालपण खूप छान गेले. किशोरवयातही ते नेहमी माझ्या सोबत होते. आजही

खरे आणि पवित्र प्रेम मी घरात अनुभवले...

तमन्ना भाटिया आणि अभिनेता विजय वर्मा यांच्या नात्याबाबत यापूर्वी अनेक चर्चा झाल्या

त्यांच्यासारखी भक्कम साथ माझ्या पाठीशी आहे. स्वतःला भाग्यवान समजत असल्याचे सांगताना त्या म्हणाल्या की, आई-वडिलांच्या संरक्षणामुळे त्यांना नेहमी सुरक्षिततेची जाणीव झाली. त्यांना स्वतःला असा कोणताही वाईट अनुभव आला नसला, तरी इतर महिलांच्या अनुभवांबद्दल ऐकून त्यांना सहानुभूती वाटते. अशा घटनांचा सामना करणाऱ्या महिलांना मोठ्या मानसिक वेदनांतून जावे लागते, असेही त्यांनी नमूद केले.

होत्या. नातेसंबंधांमधून काय शिकायला मिळाले, असा प्रश्न विचारल्यावर तमन्ना म्हणाल्या, की आयुष्यातील प्रत्येक टप्प्यावर निःस्वार्थीपणा जपणे आवश्यक आहे. एका मुलाखतीत मी कोणाला तरी असे म्हणताना ऐकले होते की, एखाद्या अनुभवातून बाहेर पडल्यानंतर माणूस अधिक चांगला होतो, कटू होत नाही. मलाही आयुष्याकडे याच दृष्टिकोनातून पाहायला आवडते. प्रेमाविषयी बोलताना त्यांनी आपल्या कुटुंबाचा विशेष उल्लेख केला. मी लहानपणापासून प्रेमाचा अतिशय प्रामाणिक अनुभव घेतला आहे. माझ्या आई-वडिलांनी मला जे प्रेम दिले, ते खूप खरे आणि पवित्र होते. त्यामुळे खऱ्या प्रेमाचा अर्थ मला समजू शकला, कारण मी ते माझ्या घरात अगदी जवळून अनुभवले आहे, असे त्या म्हणाल्या. आजच्या काळात अशा प्रेमाची अधिक गरज असल्याचे सांगून त्या पुढे म्हणाल्या, की नात्यांमध्ये माणुसकी असली पाहिजे. एकमेकांवर वर्चस्व गाजवण्याचा प्रयत्न करू नये. हे केवळ वैयक्तिक नात्यांपुरते मर्यादित नाही, तर कामाच्या ठिकाणीही तितकेच महत्त्वाचे आहे.

रामकथा म्हणजे केवळ भक्ती नव्हे, तर आत्मचिंतनाचा प्रवास!

अभिनेता आशुतोष राणा यांनी सांगितले रामायणाचे तत्त्वज्ञान

जवळपास तीन दशकांपासून आपल्या अभिनयाच्या विविध छटांनी प्रेक्षकांना प्रभावित करणाऱ्या आशुतोष राणा यांनी चित्रपट, दूरचित्रवाणी आणि रंगभूमी अशा विविध माध्यमांतून आपली स्वतंत्र ओळख निर्माण केली आहे. ‘हमारे राम’ या नाटकात रावणाची भूमिका साकारल्यानंतर त्यांनी श्रीरामांच्या जीवनाकडे केवळ धार्मिक नव्हे, तर आध्यात्मिक आणि तात्त्विक दृष्टिकोनातून पाहण्याची भूमिका मांडली. त्यांच्या मते, रामायण ही केवळ प्राचीन काळातील कथा नसून प्रत्येक व्यक्तीच्या मनात, विचारांत आणि आचरणात घडणारी प्रक्रिया आहे.

रामकथा आजही का महत्त्वाची?

आपल्या पूर्वजांनी, संतांनी आणि ऋषिमुनींनी जीवनोपयोगी तत्त्वे समजावून सांगण्यासाठी अनेकदा रूपकांचा आधार घेतला. या रूपकांमागील अर्थ समजून घेतला, तर जीवनाकडे पाहण्याची नवी दृष्टी मिळू शकते, असे आशुतोष राणा सांगतात. काळ बदलतो, परिस्थिती बदलते, समाजाची जीवनशैली बदलते. श्रीरामांच्या काळातील वेशभूषा, शस्त्रे आणि राहणीमान आज पूर्वीसारखे दिसत

नसले, तरी रामकथा आजही जिवंत आहे. कारण तिच्यातील जीवनमूल्ये कालातीत आहेत. रामायणाचे महत्त्व केवळ धार्मिक श्रद्धेपुरते मर्यादित नसून, ते मानवी जीवनातील संघर्ष, संयम, कर्तव्य, प्रेम आणि आत्मविजय यांच्याशी जोडलेले आहे. त्यामुळे रामकथेचे स्वरूप काळानुसार बदलू शकते; मात्र तिच्यामागील तत्त्वज्ञान आजही तितकेच महत्त्वाचे आहे, असे ते मानतात.

नश्वर देहात चिरंतन चेतनेचे जागरण म्हणजे ईश्वर

आशुतोष राणा यांच्या मते, रामायण समजून घेणे म्हणजे केवळ श्रीरामांची पूजा करणे नव्हे, तर त्यांच्या जीवनमूल्यांचा स्वतःच्या आयुष्यात शोध घेणे होय. माणसाने स्वतःच्या वासनांवर नियंत्रण मिळवणे, मनातील संघर्ष कमी करणे आणि प्रेम, ज्ञान, साहस व संयम यांचा स्वीकार करणे, हाच या तत्त्वज्ञानाचा गाभा आहे. संत- महात्म्यांनी सांगितलेल्या एका विचाराचा संदर्भ देत ते म्हणतात, की नश्वर शरीरात

मिळवून रामत्व जागवण्याचा जीवनप्रवास आहे, हाच त्यांच्या विचारांचा सार आहे.

मुलांपेक्षा काहीच महत्त्वाचे नाही; पतीकडून प्रत्येक टप्प्यावर खंबीरपणे साथ : परिणीता चोप्रा

विशेष मुलाखत

अभिनेत्री परिणीती चोप्रा सध्या आयुष्यातील एका नव्या टप्प्याचा अनुभव घेत आहेत. व्यावसायिक आयुष्यात त्यांनी अलीकडेच ‘शक : ट्रस्ट नो वन’ या वेबमालिकेद्वारे ओटीटी क्षेत्रात पदार्पण केले आहे. तर वैयक्तिक आयुष्यात त्या आपल्या मुलाच्या संगोपनात रमल्या आहेत. आईझाल्यानंतर त्यांनी पुन्हा कामाला सुरुवात केली असली, तरी एकाच वेळी करिअर आणि मातृत्वाची जबाबदारी सांभाळणे हे मोठे आव्हान असल्याचे त्यांनी सांगितले. ‘इश्कजादे’ या पहिल्याच चित्रपटानुन प्रेक्षकांची मने जिंकणाऱ्या परिणीती यांनी अलीकडील मुलाखतीत मातृत्वातील भावनिक अनुभव, पती राघव चड्ढा यांचा पाठिंबा, मुलाला दिलेले प्राधान्य आणि प्रसूतीनंतर महिलांच्या शरीरावरून केली जाणारी टीका अशा विविध विषयांवर आपले विचार व्यक्त केले.

प्रसूतीनंतरच्या शरीरावरून टीका करण्याचा अधिकार कोणाला?

प्रसूतीनंतर अभिनेत्रींच्या वजनावरून, शरीरातील बदलांवरून आणि दिसण्यावरून समाजमाध्यमांवर केली जाणारी टीका यावर परिणीती यांनी तीव्र नाराजी व्यक्त केली. त्या म्हणाल्या, की आपल्या वजनावर प्रश्न उपस्थित करण्याचा अधिकार इतरांना कोणी दिला? आपण व्यायाम करून शरीर कमावतो किंवा सलूनमध्ये जाऊन केस कापतो, तेव्हा त्या बदलांचा अभिमानाने उल्लेख करतो. मग नऊ महिने आपल्या शरीरात एका जीवाची वाढ होत असताना शरीरात बदल होणे स्वाभाविक नाही का? त्या बदलांकडे नकारात्मक दृष्टीने का पाहिले जाते? प्रसूतीनंतर शरीरावर

उमटणाऱ्या खुणा, त्वचेवरील ताणरेषा किंवा वजनातील बदल यांवरून महिलांना लक्ष्य करणे चुकीचे असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. त्या म्हणाल्या, की एका महिलेने आपल्या शरीरात एका नव्या जीवाला जन्म दिला आहे. त्यामुळे तिच्या शरीरात बदल दिसणारच. मग त्यावर दुसऱ्या व्यक्तीने टिप्पणी का करावी? शरीरावरील खुणा असोत, ताणरेषा असोत किंवा वजनातील वाढ असो, हे बदल मातृत्वाच्या प्रवासाचा भाग आहेत. ते कधी कमी करायचे किंवा कसे दिसले पाहिजे, याची अंतिम मुदत दुसऱ्यांनी ठरवण्याचा अधिकार त्यांना कोणी दिला?, असे त्या म्हणाल्या.

प्रत्येक जीवातील चेतना म्हणजे राम

श्रीराम म्हणजे आपल्यासाठी काय, असा प्रश्न विचारल्यावर आशुतोष राणा म्हणतात, की माझ्यासाठी मर्यादा पुरुषोत्तम श्रीराम म्हणजे या विश्वातील प्रत्येक रूपात प्रकट होणारी चेतना. या पृथ्वीवरील सजीव-निर्जीव, नश्वर-अमर अशा सर्व अस्तित्वांमध्ये ही चेतना आहे. त्यांच्या मते, रामाची माता कौशल्या म्हणजे कुशलता, कैकेयी म्हणजे कर्मठता, तर सुमित्रा म्हणजे मैत्रीभाव. कुशलतेसाठी युक्ती, कर्मठतेसाठी शक्ती आणि मैत्रीसाठी भक्तिभाव आवश्यक असतो. रामाचे पिता दशरथ यांचाही ते वेगळा अर्थ सांगतात. दशरथ म्हणजे पाच ज्ञानेंद्रिये आणि पाच कर्मेंद्रिये यांच्या माध्यमातून कार्य करणारे मानवी शरीर. प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनात दशरथाप्रमाणेच दशमुखही असतो. दशमुख म्हणजेच रावणाचे प्रतीक असलेल्या मानवी वासना. जो व्यक्ती आपल्या शरीराच्या आणि इंद्रियांच्या पलीकडे जाऊन स्वतःच्या वासनांवर विजय मिळवतो, तोच आपल्या जीवनात रामायण साकार करतो. मनातील संघर्ष संपून शांतता प्रस्थापित झाली, तरच या अवस्थेची अनुभूती घेता येते, असे आशुतोष राणा सांगतात.

मन, हृदयात रामायणाचा प्रवास

रामायणातील अन्य पात्रांचे अर्थ स्पष्ट करताना आशुतोष राणा लक्ष्मण, भरत आणि शत्रुघ्न यांच्याकडेही प्रतीकात्मक दृष्टिकोनातून पाहतात. त्यांच्या मते, लक्ष्मण म्हणजे ध्येयाकडे सतत लक्ष केंद्रित करणारे मन आणि वैराग्य. भरत म्हणजे प्रेम, तर शत्रुघ्न म्हणजे साहस. जेव्हा व्यक्तीचे मन ज्ञानाने समृद्ध होते, तेव्हा ध्येयाकडे वाटचाल करणारी लक्ष्मणरूपी वृत्ती तिच्यात निर्माण होते. हृदयात भरताप्रमाणे प्रेम आणि चित्तात शत्रुघ्नाप्रमाणे साहस जागृत होते. या गुणांचा समन्वय साधला की, संपूर्ण देह जणू अयोध्येचे रूप धारण करतो. रामलीला ही केवळ रंगमांचावर सादर होणारी कथा नाही, तर प्रत्येकाच्या मनात आणि आचरणात घडणारी प्रक्रिया आहे, असे त्यांचे म्हणणे आहे. जीवनातील प्रत्येक प्रसंगातून न अडखळता पुढे जाणे आणि आपल्या कर्तव्याच्या मार्गावर सातत्याने वाटचाल करणे, यालाही ते रामलीलेच्या व्यापक अर्थाशी जोडतात.

तरी त्यासाठी मला क्षणभरही मातृत्वाशी तडजोड करावी लागणार असेल, तर मी ती संंधी स्वीकारणार नाही. ती संंधी कितीही मोठी असली, तरी मला त्यात रस नाही. कारण माझ्यासाठी माझा मुलगा सर्व गोष्टींपेक्षा महत्त्वाचा आहे. ‘शक : ट्रस्ट नो वन’ या वेबमालिकेत परिणीती यांनी मुलगी गमावलेल्या आईची भूमिका साकारली आहे. विशेष म्हणजे, या मालिकेच्या चित्रीकरणादरम्यानच आपण

गर्भवती असल्याचे त्यांना समजले होते. या योगायोगाविषयी त्या म्हणाल्या, की मातृत्वाचा अनुभव घेत असल्यामुळे मी मालिकेतील आईच्या भूमिकेशी अधिक जोडले गेले असेल, असे अनेकांना वाटते. मात्र, चित्रीकरण सुरू असताना मला नुकतेच गर्भधारणेची बातमी समजली होती. त्यामुळे त्या वेळी मातृत्वाचा फारसा अनुभव नव्हता. आता मात्र त्या दृश्यांकडे पाहताना त्यातील भावना अधिक खोलवर जाणवतात.

मातृत्वाचा सन्मान आणि महिलांच्या निवडीचा आदर आवश्यक : परिणीती चोप्रा यांच्या या मुलाखतीतून काम आणि कुटुंब यांचा समतोल साधताना महिलांना येणाऱ्या भावनिक आव्हानांवर प्रकाश पडतो. मुलाच्या संगोपनाला प्राधान्य देतानाच स्वतःचे व्यावसायिक आयुष्य जपणे, पतीची साथ मिळणे आणि पालकत्वाची जबाबदारी दोघांनी वाटून घेणे, या गोष्टी महत्त्वाच्या असल्याचे त्यांनी अधोरेखित केले. तसेच, मातृत्वानंतर महिलांच्या शरीरात होणारे बदल हा त्यांच्या आयुष्यातील नैसर्गिक भाग आहे. त्यामुळे त्यांच्या दिसण्यावरून टीका करण्यापेवजी त्यांच्या अनुभवांचा आणि निवडींचा आदर केला पाहिजे, हा संदेशही परिणीती यांनी दिला.

श्री रत्नेश्वरी मंदीर विश्वस्त मंडळ, वडेपुरी ता. लोहा

माता रत्नेश्वरी नवरात्र महोत्सवाच्या

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा

रत्नेश्वरी नर्सरी

पंढरी पाटील येवले
सचिन बिडवई

बिडवई केमीकल जवळ, डेरला पाटी
शेजारी सव्हे नं. १०९ खूपसरवाडी

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा!

माता रत्नेश्वरी
महोत्सव
विजयादशमीच्या

गायत्री क्लिनिक

जिजाऊ नगर, धनगरवाडी पाटी, मातोश्री कॉलेज जवळ, नांदेड
मो. ९८८१४६३१०९, ८८३०९९४६७६

डॉ. मुजित सु. लाठकर
B.A.M.S., (MUHS)

फॅमिली फिजिशियन अँड जनरल सर्जन

माता रत्नेश्वरी
महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

श्री शिवाजी मोफत एज्युकेशन सोसायटी कंधार
स्थापना : १९५८

**श्री शिवाजी माध्यमिक व उच्च
माध्यमिक विद्यालय, सोनखेडे**

शांतेय समिती अध्यक्ष : श्री बाबाराव भगवानराव देशमुख साहेब,
उपाध्यक्ष : गुरुनाथरावजी कुरुडे साहेब सदस्य : डॉ. पंजाबराव देशमुख
साहेब, श्री केरबाजी आठवडे साहेब, पदसिद्ध सचिव : प्रा. तथा
मुख्याध्यापक भगवानराव पवळे शिक्षकेतर प्रतिनिधी : श्री पौळ टि.डी.,
शिक्षक प्रतिनिधी : वानखेडेक एम.बी. (उपमुख्याध्यापक)

माता रत्नेश्वरी
महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

बालाजी नारायणराव
पाखांडे

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या

ग्राम पंचायत कार्यालय, वडेपुरी

: कार्यकारी मंडळ :

श्री सावळे गोपाळराव हीरामण- सरपंच,
सौ. उरुडवडे ज्योती माधवराव
सौ. बोडके अरुणाबाई प्रकाशराव - उपसरपंच
सौ. दळवे अनुसया एकनाथ
श्री काळेवाड गजानन भाऊराव
श्री दळवे चांदू नारायणराव
श्री गुंजलवाड नारायण व्यंकटराव
सौ. सावळे शेषीकला आनंद
री राजूत किशन श्रीराम
श्री शिंदे गजाननराव-ग्राम विकास अधिकारी
सौ. राजूत अश्विनी रामदास
माधव बळीराम बोडके - कारकुन

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा

शुभेच्छूक : गोपाळराव सावळे (सरपंच),
प्रकाश बोडके (उपसरपंच), दत्तात्रय दळवे
(माजी उपसभापती, लोहा), सदाशिव अंबुरे
(माजी उपसभापती, लोहा), चांदोजी पाटील
दळवे (माजी सरपंच), बालाजी राजूत, उत्तम
राजूत, धर्माजी पाटील बोडके, व्यंकटराव
मुळे, गोविंद सोयराजी राजूत, उद्धवराव
राजूत, विठ्ठल बोडके, भाऊराव काळेवाड,
विठ्ठल संभाजी बोडके, शिवाजीराव दळवे,
(अध्यक्ष, रत्नेश्वरी विश्वस्त मंडळ), साहेबराव
झांबरे, (सचिव, रत्नेश्वरी विश्वस्त मंडळ)

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा!

**श्री बालाजी ट्रेडिंग
कंपनी, वडेपुरी**

वैभव श्रीनीवार
९८३४९२५८८३
बाताजी श्रीनीवार
९६५७२०२८३५

माता रत्नेश्वरी
महोत्सव
विजयादशमीच्या

**निवळीकर दातांचा
दवाखाना**

डॉ. कुमार बालाजीराव निवळीकर
M.D.S. दंत व्यंगोपचार शास्त्र,
डॉ. लेन, नांदेड मो. ९२७१२८२९३४

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

**पशु वैद्यकीय
दवाखाना**

श्रेणी-२, वडेपुरी
ता. लोहा जि. नांदेड

शुभेच्छूक :
डॉ. शरद मोरे

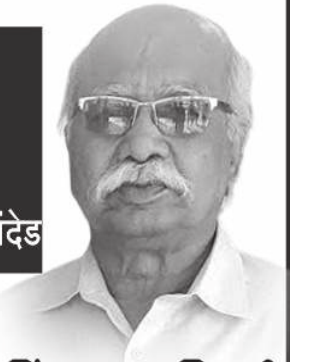
माता रत्नेश्वरी
महोत्सव
विजयादशमीच्या

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा!

- बिडवई केमिकल्स प्रा.लि. नांदेड
- मेडीलीक लॅबोरेटरीज
- श्री लक्ष्मी व्यंकटेश पेपर इंडस्ट्रीज, नांदेड
- डी.ए.बी. फार्मा अँड सुर्जीको, डॉ.लेन-३ नांदेड

अरविंद बिडवई, अविनाश बिडवई, अरविंद दत्तात्रय बिडवई
आनंद बिडवई, सचिन बिडवई

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

:: शुभेच्छूक ::

माधवराव शंकरराव पटणे
शासकीय ठेकेदार, नांदेड
संदीप माधवराव पटणे
शासकीय ठेकेदार, नांदेड

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या

हार्दिक शुभेच्छा!

येवले क्लिनिक

जिजाऊ नगर, वाडी पाटी, नांदेड
मो. ९५९५२८२९५२

B.H.M.S., CCMP, M.U.H.S. Nashik
जनरल फिजिशियन अँड सर्जन

B.H.M.S., CCMP, M.U.H.S. Nashik
स्त्री रोग तज्ञ

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा!

माता रत्नेश्वरी महोत्सव
विजयादशमीच्या
हार्दिक शुभेच्छा

शुभेच्छूक :

भगवान राम भारती महाराज
आनंद राम भारती महाराज
शंकर राम भारती महाराज
प्रल्हाद राम भारती महाराज
समीर दादा आनंद भारती

